

Informacje dla pracodawców o substancjach, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym mutagennym, reprotoksycznym

Zgodnie z § 6 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz.1126) każdy pracodawca ma obowiązek między innymi składać pisemną informację o substancjach, mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym (zwanym dalej czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi), które występują w jego zakładzie pracy.

Wyżej wymienione rozporządzenie jednoznacznie rozstrzyga, że informacja ta:

1. ma mieć ściśle określoną formę, a mianowicie taką, jaką wskazuje **załącznik nr 2** do rozporządzenia,
2. powinna być przekazana do właściwych miejscowo Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego i Okręgowego Inspektora Pracy,
3. do organów kontrolnych wskazanych w poprzednim punkcie należy informację przekazać:
 - a) corocznie **do dnia 15 stycznia** za poprzedni rok,
 - b) niezwłocznie w przypadku pracodawcy rozpoczynającego działalność, w tym pracodawcy rozszerzającego działalność na taką, podczas której występują omawiane tu czynniki.

W przypadku odstąpienia od przekazywania danych na temat czynników rakotwórczych i mutagennych **pracodawca narusza wymieniony na wstępie przepis**.

W celu ułatwienia sporządzania informacji na temat czynników rakotwórczych i mutagennych Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna we Wrocławiu opracowała materiały pomocnicze w formie wskazówek i proponowanego pisma przewodniego do tej informacji. Druk wzoru informacji oraz materiały pomocnicze, zamieszczone na niniejszej stronie internetowej.

Jeżeli niżej podane wskazówki okażą się niewystarczające, to dodatkowe informacje można uzyskać w Dziale Higieny Pracy WSSE we Wrocławiu pod nr tel. (71) 328-70-55 w. 123 od godz. 8.00 do godz. 14.00 lub właściwej terenowo PSSE w godzinach jej pracy

Również **dodatkowe wyjaśnienia** na temat informacji dotyczących substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy można uzyskać w **Instytucie Medycyny Pracy w Łodzi** prowadzącym **Centralny rejestr danych o narażeniu na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym**

Na stronie:

<https://www.imp.lodz.pl/centralny-rejestr-danych-o-narazeniu-na-substancje-chemiczne-ich-mieszaniny-czynniki-lub-procesy-technologiczne-o-dzialaniu-rakotworczym-lub-mutagennym-3075> zamieszczone są dane kontaktowe do osób udzielających informacji ww zakresie.

Wskazówki dla pracodawców z województwa dolnośląskiego do sposobu przygotowania informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym

(Wersja na dzień:25-11-2024 r.)

Uwagi ogólne

1. W przekazywanej do WSSE i PIP informacji prosimy ponumerować wszystkie strony. Niezbędne jest także udzielenie jednoznacznej odpowiedzi na każde pytanie, które znajduje się we wzorze informacji w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy (Dz. U. poz. 1126):
2. Informacja o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym ma taką samą formę niezależnie od tego, czy dotyczy poprzedniego roku kalendarzowego, czy rozpoczynanej właśnie działalności z tymi czynnikami. Dlatego, aby było wiadomo, o którą sytuację chodzi, konieczna jest jednoznaczna deklaracja pracodawcy, że dołączone sprawozdanie to informacja **wstępna w przypadku rozpoczynania działalności lub informacja okresowa opisująca rok ubiegły**. Na prawidłowo oznakowanym piśmie powinien być umieszczony czytelny odcisk pieczęci nagłówkowej firmy. Prosimy sprawdzić, czy jest tam również prawidłowy nr NIP . Jeżeli nie – to prosimy, aby dopisać go nawet pismem odręcznym.
3. W § 6 ust. 2 rozporządzenia jest jednoznaczny zapis o tym, iż informacje przekazuje sam pracodawca według wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do ww. rozporządzenia. Z powyższego wynika, że na jednym **druku powinien ująć dane dotyczące jednego adresu wykonywania działalności gospodarczej, pod którym zlokalizowane są stanowiska pracy**, Podając dres – zawierający numer kodu pocztowego, miejscowość, ulica, numer:

Uwaga! W przypadku, gdy czynniki rakotwórcze, mutagenne, reprotoksyczne lub procesy technologiczne występują w różnych miejscach (różne adresy) to taką informację pracodawca winien złożyć oddzielnie dla każdego z tych miejsc.

W przypadku, gdy jednostki terenowe pracodawcy są w różnych województwach, to wówczas dla każdego z tych województw trzeba sporządzić oddzielną informację obejmującą wyłącznie części składowe zlokalizowane w tym województwie i przesłać bezpośrednio informacje do państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego **na terenie którego zlokalizowane są stanowiska pracy**.

4. Informacja o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym **powinna być podpisana przez pracodawcę lub osobę działającą z upoważnienia pracodawcy**.

Część ogólna

A. Dane identyfikacyjne

1. Kod według PKD (Polska Klasyfikacja Działalności) oprócz czterocyfrowej liczby ma dodatkowe oznaczenie literowe, które jest także ważne i trzeba je również wpisać. **Wpisujemy aktualną klasyfikację PKD**. Do ustalenia PKD potrzebne jest

zaświadczenie o numerze identyfikacyjnym Regon wydawane przez urząd statystyczny. To zaświadczenie zazwyczaj znajduje się w księgowości. Szczegółowa klasyfikacja PKD zawarta jest w załączniku do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24. 12. 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), opublikowanym w Dz. U. Nr 251, poz. 1885 z późn. zm.

2. W zakresie nr telefonu należy podać nr telefonu pracodawcy (np. sekretariat, dział kadr) lub nr telefonu innej, upoważnionej przez pracodawcę osoby. a nie nr telefonu inspektora bhp lub innej osoby sporządzającej informacje. Nr telefonu inspektora bhp lub innej osoby sporządzającej informacje w przypadku jego umieszczenia należy podać na końcu informacji. Podanie tego nr pozwoli na bezpośredni kontakt w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości.

3. W przypadku gdy stały adres wykonywania pracy jest inny niż adres siedziby głównej pracodawcy: Adres – numer kodu pocztowego, miejscowość, ulica, numer:

Województwo: Powiat: Gmina:

Telefon: Faks: E-mail:

4. W przypadku gdy pracodawca prowadzi pod kilkoma adresami informację należy sporządzić dla każdego adresu

(powyższe informacje są niezbędne do poprawnego przekazania informacji do Centralnego Rejestru Czynników Rakotwórczych

B. Substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki o działaniu rakotwórczym, lub procesy technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym występujące w zakładzie pracy - stosowane lub uwalniane na stanowiskach pracy

1. Sporządzenie tego bloku sprawozdania należy rozpocząć od podania ogólnej liczby pracowników na wszystkich stanowiskach pracy w danym zakładzie pracy (z podziałem na mężczyzn, kobiety i kobiety w wieku do 45 lat) zatrudnionych przy pracach z co najmniej jedną spośród substancji chemicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, lub narażonych na promieniowanie jonizujące lub ogółem zatrudnionych przy pracach z co najmniej jednym spośród procesów technologicznych zamieszczonych w wykazie procesów technologicznych w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy (Dz. U. poz. 1126):

Następnie w odpowiednich tabelach

➤ B.I. Substancje chemiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym

- a) należy podać liczbę osób zatrudnionych przy pracach w stężeniach do 0,1 wartości NDS (włącznie)
- b) należy podać liczbę osób zatrudnionych przy pracach w stężeniach powyżej 0,1 wartości NDS lub liczba osób zatrudnionych – w przypadku gdy pomiary stężeń nie były przeprowadzone (w tym w przypadku braku ustalonej wartości NDS.

Należy pamiętać, że nie może być różnicy pomiędzy ilością czynników rakotwórczych, mutagennych lub reprotoksycznych wykazanych w częściach ogólnej i szczegółowej. Jeżeli część szczegółowa jest wykonana prawidłowo, to sumowanie nie powinno sprawiać żadnych trudności. Dlatego tak istotne jest rozpoczęcie pracy nad informacją od części szczegółowej.

2. W poniższej tabeli wpisujemy wyłącznie nazwy substancji chemicznych rakotwórczych, mutagennych lub reprotoksycznych kat 1A i 1B, którym przypisano odpowiednio zwrot: H350, H350i, H340, **H360, H360F, H360D, H360Fd, H360Df, H360DF**

Ważne

3. Dla sporządzenia informacji nie ma znaczenia, że niektórym substancją przypisano zwrot H360D. Wynika to bezpośrednio zapisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku (Dz. U. z 2024, poz. 1126), oraz rozporządzenia nr 1272/2008, zgodnie z którym test to substancja lub mieszanina spełniająca kryteria klasyfikacji jako działająca szkodliwie na rozrodczość kategorii 1A lub 1B.

4. Przykładowo pracownik narażony jest na chromian potasu występujący w postaci stałej, oraz roztwór o stężeniu 1 % i 0,1 % to wykazujemy tylko i wyłącznie jeden raz bez względu na pozostałe stężenia tej substancji. Podobnie w przypadku narażenia na formalny niezależnie od jego stężenia

Przykład

B.I. Substancje chemiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym

Liczba osób ogółem zatrudnionych przy pracach z co najmniej jedną spośród substancji chemicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym wykazanych w poniższej tabeli:

mężczyzn¹⁾1....., kobiet¹⁾3....., w tym kobiet w wieku do 45 lat¹⁾2.....

Objaśnienie:

¹⁾ Należy podać liczby zatrudnionych przy pracach z co najmniej jedną substancją chemiczną o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym bez względu na stężenie/stężenia tych substancji na stanowisku pracy.

Lp.	Nazwa substancji chemicznej występującej w postaci własnej, jako zanieczyszczenie lub składnik innej substancji lub jako składnik mieszaniny ²⁾	Numer identyfikacyjny Substancji ^{2,3)}	Liczba osób zatrudnionych przy pracach w stężeniach do 0,1 wartości NDS (włącznie)			Liczba osób zatrudnionych przy pracach w stężeniach powyżej 0,1 wartości NDS lub liczba osób zatrudnionych – w przypadku gdy pomiary stężeń nie były przeprowadzone (w tym w przypadku braku ustalonej wartości NDS)		
			Mężczyźni	Kobiety		Mężczyźni	Kobiety	
				ogółem	w tym w wieku do 45 lat		ogółem	w tym w wieku do 45 lat
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Chromian(VI) potasu	7789-00-6	1	1	1	0	1	0
	Benzyna	86290-81-5	1	2	2	-	-	-

niespecyfikowana							
------------------	--	--	--	--	--	--	--

Ważne!

- Osoby narażone na kwarc, krzemionkę krystaliczną należy zgłaszać jako osoby narażone na proces technologiczny - **Prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy**
- Osoby narażone na pył drewna należy zgłaszać jako osoby narażone na proces technologiczny - **Prace związane z narażeniem na pył drewna.**
- Osoby narażone na WWA, formaldehyd, tlenek węgla pochodzące ze spalania paliwa w silnikach Diesla należy zgłaszać jako osoby narażone na proces technologiczny - **Prace związane z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla**
- W sprawozdaniu nie wykazujemy substancji chemicznych sklasyfikowanych jako, Carc 2, Muta 2 i Repr. 2

Uwaga!

1. Liczba odpowiednio: mężczyzn, ogółem kobiet, kobiet do 45 lat wykazana w części B.I wykazana nad tabelką **musi być równa lub mniejsza** od sumy osób odpowiednio: mężczyzn, ogółem kobiet, kobiet do 45 lat zatrudnionych przy pracach w stężeniach do 0,1 wartości NDS i powyżej 0,1 NDS wykazanych w tabeli dla wszystkich substancji)
2. Liczba osób odpowiednio: mężczyzn, ogółem kobiet, kobiet do 45 lat wykazana w części B.I nad tabelą **musi być równa lub większa** od największej liczby odpowiednio: mężczyzn, ogółem kobiet, kobiet do 45 lat dla każdej substancji chemicznej
3. Podane liczby osób zatrudnionych przy pracach z daną substancją chemiczną o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym bez względu na stężenie/stężenia tych substancji na stanowisku pracy wykazane w powyższej tabeli **muszą być zgodne z ogólną liczbą osób wykazanych w części szczegółowej dla danej substancji chemicznej wymienionej w pkt A części szczegółowej - dane charakteryzujące stanowisko pracy, w którym wykazano daną substancję i przypisano ją do konkretnej liczby osób na danym stanowisku pracy.**

- w tabeli ogółem dotyczy wyłącznie kobiet

Objaśnienia do tabeli:

²⁾ W przypadku substancji zanieczyszczonych lub wieloskładnikowych umieszczonych w wykazie harmonizowanej klasyfikacji i oznakowania w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniającym i uchylającym dyrektywę 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniającym rozporządzenie WE nr 1907/2006 (Dz. Urz. UE L 353 z 31.12.2008, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1272/2008”, w kolumnach 2 i 3 można podać odpowiednio nazwy i numery identyfikacyjne tych substancji według wykazu.

W takim przypadku przy określaniu liczby osób zatrudnionych (w kolumnach 4–9) należy odnieść się do pomiarów i wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń substancji będącej przyczyną działania rakotwórczego, mutagennego lub reprotoksycznego. W przypadku substancji zanieczyszczonych lub wieloskładnikowych nieumieszczonych w wykazie zharmonizowanej klasyfikacji i oznakowania w rozporządzeniu nr 1272/2008 oraz **w przypadku mieszanin w kolumnach 2 i 3 należy podać wyłącznie nazwy i numery identyfikacyjne substancji chemicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, które spowodowały klasyfikację produktu jako rakotwórczego, mutagennego lub reprotoksycznego.**

³⁾ Należy podać przynajmniej jeden z numerów, jeżeli są dostępne: CAS (Chemical Abstracts Service Registry Number), WE lub numer indeksowy zgodnie z rozporządzeniem nr 1272/2008.

W przypadku substancji chemicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym, **reprotoksycznym** lub ich mieszanin podaje się nazwę substancji chemicznej występującej w postaci własnej lub w mieszaninie oraz oznaczenie numeryczne substancji (numer WE lub CAS substancji rakotwórczej, mutagennej, **reprotoksycznej**). Oznaczenie numeryczne substancji według Chemical Abstracts Service Registry Number, jeżeli jest dostępne (karta charakterystyki substancji/mieszaniny niebezpiecznej).

W przypadku braku numeru CAS lub numeru WE dla substancji chemicznej o działaniu rakotwórczym lub mutagennym prosi się o wpisanie jej numeru indeksowego.

Należy pamiętać że niektóre substancje mają te same nazwy stosowane wymiennie np. tlenek chromu, bezwodnik chromowy i tlenek chromu (VI) to jedna i ta sama substancja. Podobnie w przypadku formaldehydu, formaliny, aldehydu mrówkowego – to również jedna i ta sama substancja.

Jeżeli dla jednej substancji występuje kilka nazw to posługujemy się tylko jedną nazwą tej substancji.

Uwaga!

Nie podajemy substancji

- **Kadm [7440-43-9] i jego związki nieorganiczne – w przeliczeniu na Cd:**
- **Kobalt [7440-48-4] i jego związki nieorganiczne – w przeliczeniu na Co**
- **Nikiel metaliczny [7440-02-0]**
- **Związki niklu – w przeliczeniu na Ni –frakcja wdychalna, frakcja respirabilna,**
- **Związki chromu(VI) - w przeliczeniu na Cr(VI)**
- **Arsen [7440-38-2] i jego związki nieorganiczne – w przeliczeniu na As**
- **Ołów [7439-92-1] i jego związki nieorganiczne, z wyjątkiem arsenianu(V) ołowiu(II) oraz chromianu(VI) ołowiu(II) – w przeliczeniu na Pb (frakcja wdychalna⁴)**

ponieważ związki tych metali oznaczane są w środowisku pracy w przeliczeniu na metal natomiast w przekazywanej informacji pracodawca zobowiązany jest wpisać konkretne ściśle określone związku tych metali występujące na stanowisku pracy!

W przypadku substancji chemicznych należy wymienić substancje chemiczne spełniające kryteria klasyfikacji jako rakotwórcze, mutagenne lub reprotoksyczne **kategorii 1A lub 1B zgodnie z rozporządzeniem (CLP) Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniającym i uchylającym dyrektywę 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (Dz. Urz. UE L 353 z 31.12.2008, poz. 1 z późn. zm.), wymienione w tabeli 3.1 załącznika VI do wyżej cytowanego rozporządzenia CLP - substancje sklasyfikowane w sposób zharmonizowany oraz te, które nie zostały wymienione w tabeli 3.1 załącznika VI do CLP – substancje, które nie posiadają zharmonizowanej klasyfikacji;**

Uwaga! Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy (Dz. U. poz. 1126): **za rakotwórcze lub mutagenne należy uważać nie tylko substancje z klasyfikacją zharmonizowaną, ale również inne substancje spełniające kryteria klasyfikacji do wskazanych kategorii rakotwórczości lub mutagenności.** Oznacza to, że pracodawcy mają obowiązek zgłaszania substancji niezamieszczonych w wykazie klasyfikacji zharmonizowanej (załącznik VI do rozporządzenia CLP) natomiast zaklasyfikowanych przez producenta/importera jako rakotwórcze lub mutagenne kategorii 1A albo 1B wg systemu CLP. Może zaistnieć sytuacja, gdy ta sama substancja jest różnie zaklasyfikowana przez różnych producentów lub importerów – należy opierać się na klasyfikacji przekazanej w konkretnym łańcuchu dostaw.

W przypadku substancji chemicznych, gdy posiłkujemy się kartą charakterystyki uwzględnimy tylko substancje wymienione w pkt 3.1 karty charakterystyki, które zostały sklasyfikowane jako Car 1 A, Car 1B lub Muta 1A, Muta 1B, lub Repr. 1A, 1B. Tylko takie wymieniamy w przekazywanej informacji.

Wiedzę na temat substancji, które nie zostały wymienione w tabeli 3.1 załącznika VI do CLP – substancje, które nie posiadają zharmonizowanej klasyfikacji należy zaczerpnąć z kart charakterystyki stosowanych chemikaliów, a w przypadku substancji, które wydobywają się z procesu technologicznego – dane na ich temat należy odszukać w bazie danych wskazanej poniżej z uwzględnieniem pkt. 6 czynności, które należy wykonać, aby ją otworzyć.

Rozporządzenie CLP w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej znajduje się na stronie <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:353:0001:1355:PL:PDF>

Załącznik VI rozporządzenia CLP, zawierający wykaz zharmonizowanej klasyfikacji i oznakowania substancji chemicznych (tabela 3.1) znajduje się na stronie internetowej europejskiej bazy danych na temat substancji chemicznych: <http://echa.europa.eu/pl/information-on-chemicals/cl-inventory-database>

Ponadto, wskazana baza zawiera nazwy substancji chemicznych w międzynarodowej terminologii chemicznej.

Aby ją otworzyć z tekstu tych wskazówek trzeba trzymając wciśnięty klawisz Ctrl najechać kursorem na adres internetowej strony bazy danych i kliknąć lewym przyciskiem myszki, a następnie wykonać następujące czynności:

- 1) Należy kliknąć w pole „CL Inventory”, a następnie w odpowiednich wierszach przeznaczonych na wyszukiwanie: „Substance name” wpisać międzynarodową nazwę szukanej substancji chemicznej, jeżeli jest znana. W przypadku wątpliwości lub braku tej nazwy lepiej korzystać z pola „Numerical Identifier” - wpisać inną daną identyfikującą szukaną substancję np. numer CAS, numer WE lub numer indeksowy.
- 2) Następnie zaznaczyć pole „Search only harmonised substances” jeśli wyszukujemy substancję sklasyfikowaną w sposób zharmonizowany, wykazany w rozporządzeniu CLP.
- 3) Następnie kliknąć pole „Szukaj” (Search).
- 4) Pojawią się wówczas w tabeli dane na temat klasyfikacji i oznakowania szukanej substancji chemicznej. Aby sprawdzić, czy konkretna substancja w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego została zakwalifikowana do kategorii 1A lub 1B, konieczne jest otwarcie pliku zawartego w ostatniej kolumnie tej tabeli zatytułowanej „Zobacz” (View, kliknąć lupę pod tym słowem).
- 5) Dane na temat substancji, które nie zostały sklasyfikowane w sposób zharmonizowany (nie znajdują się w wykazie rozporządzenia CLP), przykładem może być siarczan hydrazyny (CAS 10034-93-2), cysplatyna (nr CAS 15663-27-1), można odnaleźć we wskazanej bazie danych, wykonując czynności wymienione w punktach 1-4 z pominięciem pkt 2 - nie należy zaznaczać pola „Search only harmonised substances”.

Informację o aktualnym wykazie substancji rakotwórczych można również uzyskać na stronie Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

<https://www.imp.lodz.pl/centralny-rejestr-danych-o-narazeniu-na-substancje-chemiczne-ich-mieszanie-czynniki-lub-procesy-technologiczne-o-dzialaniu-rakotworczym-lub-mutagennym-3075>

Pod wskazanymi niżej adresami umieszczone są:

- Wykaz substancji zaklasyfikowanych jako substancje o działaniu rakotwórczym, mutagennym w środowisku pracy na podstawie klasyfikacji zharmonizowanej

Strona

<https://www.imp.lodz.pl/pliki/49e13f03b9a6f2cbc47882b697c983af56228/wykazklasyfikacjazharmonizowana20242.pdf>

- Wykaz zgłoszonych do IMP substancji chemicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy bez uzgodnionej klasyfikacji zharmonizowanej

Strona

<https://www.imp.lodz.pl/centralny-rejestr-danych-o-narazeniu-na-substancje-chemiczne-ich-mieszaniny-czynniki-lub-procesy-technologiczne-o-dzialaniu-rakotworczym-lub-mutagennym-3075>

Należy podkreślić, że wykaz substancji chemicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy jest wykazem otwartym.

Informacje o niebezpiecznych/stwarzających zagrożenie substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz ich zaliczeniu do rakotwórczych, mutagennych lub reprotoksycznych znajdują się w kartach charakterystyki oraz na etykietach opakowań. Do udostępnienia kart charakterystyki zobowiązani są dostawcy substancji chemicznych i ich mieszanin na podstawie art. 31 Rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18. 12 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów (Dz. U.UE.L.2006.396.1 z późn. zm.).

Narażenie na substancje rakotwórcze, mutagenne lub reprotoksyczne zawarte w lekach cytostatycznych stosowanych w podmiotach leczniczych, w weterynarii oraz w aptekach sporządzających leki recepturowe (np. boraks - sól sodowa kwasu borowego lub tetraboran sodu)

Pracownicy pracodawcy stosującego leki cytostatyczne w działalność zawodowej narażeni są na substancje chemiczne zawarte w tych lekach. Najczęściej mamy czynności związane z rozpuszczaniem leku w aptece oraz podawaniem leku.

Wobec powyższego niezbędne jest, aby pracodawcy stosujący leki cytostatyczne dokonali sprawdzenia, czy zawarte w nich substancje czynne, będące substancjami chemicznymi np. cysplatyna - cisplatin (nr CAS: 15663-27-1) uzasadniają wykazania narażenia pracowników na dany lek cytostatyczny zawierający substancję czynną o działaniu rakotwórczym i/lub mutagennym w sprawozdaniu – informacji o czynnikach rakotwórczych i mutagennych.

Źródłem informacji o występującej substancji rakotwórczej w leku cytostatycznym jest ulotka informacyjna z wymienionym składem. Na tej podstawie należy ustalić, czy wymieniony składnik czynny jest wymieniony jako substancja rakotwórcza.

Sprawdzenia tego należy dokonać posługując się wymienioną wyżej bazą danych na temat substancji chemicznych: <http://echa.europa.eu/pl/information-on-chemicals/cl-inventory-database>

W przypadku potwierdzenia należy wykazać ją w przekazywanej informacjach o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym. W przypadku, np. gdy w leku cytostatycznym substancją czynną jest dokсорubicyna wykazujemy tą substancję, a gdy chlorowodorek dokсорubicyny to należy wykazać

chlorowodorek doksorubicyny. Te dwie substancje różnią się nie tylko nr WE ale i nr CAS.

IMP w Łodzi na stronie:

https://www.imp.lodz.pl/pliki/f844b4d3f37efc1bfc944af088d986fe75621/wykaz_klasyfikacji_dostawcow_2024.pdf IPM opublikował wykaz zgłoszonych do IMP substancji chemicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy bez uzgodnionej klasyfikacji zharmonizowanej zawierający leki cytostatyczne sklasyfikowane jako rakotwórcze.

Niektórym z nich w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 lipca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2024. poz. 1017) określono NDS (np. Cyklofosfamid - nr CAS: 50-18-0, Doksorubicyna nr CAS [23214-92-8] i chlorowodorek doksorubicyny [nr CAS 25136-40-9], Etopozyd – frakcja wdychalna nr CAS [33419-42-0], Metatroksat – nr CAS: 59-05-2, Cisplatyna – nr CAS 5663-27-1, N-Hydroksymocznik – nr CAS 127-07-1), co dodatkowo uzasadnia obowiązek pracodawcy podlegający na wykazaniu takiej substancji rakotwórczej)

W przypadku mieszanin chemicznych należy zwrócić uwagę, czy mieszanina jest sklasyfikowana co najmniej jako: Car 1A, Car 1B, Muta 1A, Muta 1B, Repr. 1A, Repr. 1B. Jeżeli tak to: należy wymienić wszystkie te substancje chemiczne wchodzące w skład mieszaniny, które zawierają substancje spełniające kryteria klasyfikacji jako rakotwórcze lub mutagenne jak wyżej w stężeniach (wyższych od podanego w tabeli 3.1) rozporządzenia CLP stężenia granicznego lub ogólnego stężenia granicznego wynoszącego 0,1%) powodujących klasyfikację tej mieszaniny jako rakotwórczej mutagennej lub reprotoksycznej

a) **kategorii 1A lub 1B zgodnie z rozporządzeniem (CLP) Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniającym i uchylającym dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (Dz. Urz. UE L 353 z 31.12.2008, str. 1 z późn. zm.), wymienione w tabeli 3.1 załącznika VI do wyżej cytowanego rozporządzenia CLP- substancje sklasyfikowane w sposób zharmonizowany oraz te, które nie zostały wymienione w tabeli 3.1 załącznika VI do CLP – substancje, które nie posiadają zharmonizowanej klasyfikacji;**

Kody kategorii substancji chemicznych o działaniu mutagennym, rakotwórczym lub reprotoksycznym zamieszczono w tabeli 1.1 powyższego załącznika nr VI. Za pomocą tych kodów opisano poszczególne substancje chemiczne w tabeli 3.1 tego załącznika. Poniżej zamieszczono wyciąg z tabeli 1.1 dotyczący działania mutagennego, rakotwórczego i reprotoksycznego.

Tabela 1.1
Wyciąg

Klasa zagrożeń	Klasa zagrożenia i kod kategorii	Zwrot H
----------------	----------------------------------	---------

Działanie mutagenne na komórki rozrodcze	Muta. 1A Muta. 1B	H340 może powodować wady genetyczne
Rakotwórczość	Carc. 1A Carc. 1B	H350 może powodować raka (...) lub H350i wdychanie może powodować raka (...)
Działanie szkodliwie na rozrodczość kategorii 1A lub 1B	Rep. 1A Rep. 1B	H360 Działa szkodliwie na płodność lub na dziecko w łonie matki (...) H360F, - Może działać szkodliwie na płodność. H360D, - Może działać szkodliwie na dziecko w łonie matki. H360Fd, - Może działać szkodliwie na płodność. Podejrzewa się, że działa szkodliwie na dziecko w łonie matki. H360Df, - Może działać szkodliwie na dziecko w łonie matki. Podejrzewa się, że działa szkodliwie na płodność. H360DF - Może działać szkodliwie na płodność. Może działać szkodliwie na dziecko w łonie matki.

W sprawozdaniu nie wykazujemy substancji chemicznych sklasyfikowanych jako, Carc 2, Muta 2 i Repr. 2, ze względu na to, iż zgodnie z obowiązującymi przepisami nie zostały zaliczone do substancji rakotwórczych, mutagennych lub reprotoksycznych.

Ponadto dla mieszanin sklasyfikowanych jako rakotwórcze, mutagenne, reprotoksyczne nie należy podawać ich nazw handlowych lecz wyłącznie nazwy substancji rakotwórczych, mutagennych lub reprotoksycznych wchodzących w skład mieszaniny.

Przykład: 1. siarczan miedzi pięciowodny CAS 7758-99-8 klasyfikowany jako Car 1A. Na podstawie informacji zawartej Karcie charakterystyki - w Sekcji 3 Skład/informacja o składnikach zajmujemy informację o składnikach tej mieszaniny. Z analizy składników tej mieszaniny widzimy, że siarczan miedzi zanieczyszczony jest siarczanem(IV) niklu (II), który jest sklasyfikowany jako Car 1A. Natomiast sam siarczan miedzi nie jest klasyfikowany jako rakotwórczy.

Wobec powyższego jako czynnik rakotwórczy wykazujemy siarczanem(IV) niklu (II), a nie siarczan miedzi pięciowodny.

Przykład 2. chloromrówczan benzylu CAS 501-53-1 klasyfikowany jako Car 1B. Na podstawie informacji zawartej Karcie charakterystyki - w Sekcji 3 Skład/informacja o składnikach zajmujemy informację o składnikach tej mieszaniny. Z analizy składników tej mieszaniny widzimy, że Chloromrówczan benzylu zanieczyszczony jest chlorkiem benzylu, który jest sklasyfikowany jako Car 1B, H350. Natomiast sam chloromrówczan benzylu nie jest klasyfikowany jako rakotwórczy.

Wobec powyższego jako czynnik rakotwórczy wykazujemy chlorek benzylu, a nie chloromrówczan benzylu.

Uwaga: w przypadku klasyfikacji mieszaniny chemicznej jako rakotwórczej – wymieniamy wyłącznie substancje chemiczne tej mieszaniny zawarte Karcie charakterystyki - w Sekcji 3 Skład/informacja o składnikach, którym przypisano zwrot (Carc. 1A lub Car. 1B) lub mutagenne (Muta 1A lub Muta 1B) lub reprotoksyczne (Repr. 1A lub Repr. 1B)

Należy pamiętać że niektóre substancje mają te same nazwy stosowane wymiennie np. tlenek chromu, bezwodnik chromowy i tlenek chromu (VI) to jedna i ta sama

substancja. Jeżeli dla jednej substancji występuje kilka nazw to posługujemy się tylko jedną nazwą tej substancji. Inny przykład to formaldehyd i formalina – to również jedna i ta sama substancja.

Przykład

B.II. Promieniowanie jonizujące

Liczba osób narażonych na promieniowanie jonizujące ogółem:

mężczyzn⁴⁾, kobiet⁴⁾, w tym kobiet w wieku do 45 lat⁴⁾

Objaśnienie:

⁴⁾ Podane liczby muszą być zgodne z wykazanymi odpowiednio w kolumnach 3, 4, 5 poniższej tabeli.

Lp.	Rodzaj czynnika	Liczba osób zatrudnionych przy pracach z promieniowaniem jonizującym		
		mężczyźni	kobiety	
			ogółem	w tym w wieku do 45 lat
1	2	3	4	5
1	Promieniowanie jonizujące			

Uwaga!

Podane liczby osób zatrudnionych przy pracach z promieniowaniem jonizującym wykazane nad tabelą powyższej tabeli **muszą być zgodne z ogólną liczbą osób wykazanych w pkt A części szczegółowej - dane charakteryzujące stanowisko pracy, dla którego wskazano i wymieniono promieniowanie jonizujące jako czynnik fizyczny występujący na stanowisku pracy. Ponadto również liczba osób wykazanych w tabeli w narażeniu na promieniowanie winna zgadzać się z częścią szczegółową pkt C, - charakterystyka narażenia na promieniowanie jonizujące**

Procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym

Przykład

B.III. Procesy technologiczne związane z uwalnianiem substancji i mieszanin o działaniu rakotwórczym lub mutagennym

Liczba osób ogółem zatrudnionych przy pracach z co najmniej jednym spośród procesów technologicznych zamieszczonych w wykazie procesów technologicznych w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy (Dz. U. poz. 1126): **Z tego względu nie należy wpisywać żadnego innego procesu spoza wymienionej tu listy.** Katalog procesów technologicznych jest katalogiem zamkniętym.

mężczyzn⁵⁾, kobiet⁵⁾, w tym kobiet w wieku do 45 lat⁵⁾

liczba osób narażonych wykazanych nad tabelą dotyczy osób liczonych raz nie zależnie od rakotwórczego procesu technologicznego , podczas, gdy w tabeli liczymy narażenie danej osoby osobno na każdy rakotwórczy.

Lp.	Nazwa procesu Technologicznego (zgodna z załącznikiem nr 1 do ww. rozporządzenia)	Liczba osób zatrudnionych przy pracach w stężeniach do 0,1 wartości NDS (włącznie) substancji będącej przyczyną działania rakotwórczego lub mutagennego			Liczba osób zatrudnionych przy pracach w stężeniach powyżej 0,1 wartości NDS substancji będącej przyczyną działania rakotwórczego lub mutagennego lub liczba osób zatrudnionych – w przypadku gdy pomiary stężeń nie były przeprowadzone (w tym w przypadku braku ustalonej wartości NDS)		
		Mężczyźni	Kobiety		Mężczyźni	Kobiety	
			ogółem	w tym w wieku do 45 lat		ogółem	w tym w wieku do 45 lat
1	2	3	4	5	6	7	8
1							

Uwaga!

1. Liczba odpowiednio: mężczyzn, ogółem kobiet, kobiet do 45 lat wykazana w części B.III wykazana nad tabelką **musi być równa lub mniejsza od sumy** osób odpowiednio: mężczyzn, ogółem kobiet, kobiet do 45 lat zatrudnionych przy pracach w stężeniach do 0,1 wartości NDS i powyżej 0,1 NDS wykazanych w tabeli przy pracach z danym procesem technologicznym **związanym z uwalnianiem substancji i mieszanin o działaniu rakotwórczym lub mutagennym** dla wszystkich procesów technologicznych ujętych w tabeli.
2. Liczba osób odpowiednio: mężczyzn, ogółem kobiet, kobiet do 45 lat wykazana w części B.III nad tabelą **musi być równa lub większa** od największej liczby odpowiednio: mężczyzn, ogółem kobiet, kobiet do 45 lat przy pracach z danym procesem technologicznym **związanym z uwalnianiem substancji i mieszanin o działaniu rakotwórczym lub mutagennym**
3. Podane liczby osób zatrudnionych przy pracach z danym procesem technologicznym **związanym z uwalnianiem substancji i mieszanin o działaniu rakotwórczym lub mutagennym** wykazanych w powyższej tabeli muszą być zgodne z ogólną liczbą osób wykazanych w części szczegółowej dla danego procesu technologicznego związanym z uwalnianiem substancji i mieszanin o działaniu rakotwórczym lub mutagennym **wymienioną w pkt A części szczegółowej - dane charakteryzujące stanowisko pracy, dla którego wskazano i wymieniono dawny proces technologiczny na stanowisku pracy**

W przypadku procesów technologicznych należy podać nazwę tego procesu literalnie, z co najmniej jedną pozycją spośród procesów technologicznych zamieszczonych w wykazie procesów technologicznych w załączniku nr 1 w części szczegółowej sprawozdania - **pkt A części szczegółowej - dane charakteryzujące stanowisko pracy, dla którego wskazano i wymieniono dany proces technologiczny na stanowisku pracy.** Należy wymienić co najmniej jeden z procesów określony w § 3 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz.1126)

Uwaga: Katalog procesów, w których dochodzi do uwalniania czynników rakotwórczych lub mutagennych jest katalogiem zamkniętym i ogranicza się do wymienionych w punkcie drugim załącznika nr 1. Z tego względu nie należy wpisywać żadnego innego procesu spoza wymienionej tu listy.

Uwaga!

- Nie wymieniamy jako procesu **technologicznego o działaniu rakotwórczym lub mutagennym** np. spawania, rozkładania asfaltu, wytłaczanie rur z PCV, obróbki galwanicznej, pyłu drewna, krzemionki krystalicznej, operator maszyn itp., ponieważ nie są to procesy literalnie wymienione w załączniku nr 1 do **rozporządzenia Ministra Zdrowia** z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz.1126)

Przykład: w zakładzie pracy wykonuje się nanoszenie powłok metodą galwaniczną

– **nie jest to proces galwanizacji w rozumieniu procesów wymienionych w załączniku nr 1 do ww. rozporządzenia o czynnikach rakotwórczych.**

W tym przypadku pracodawca wymienia substancje rakotwórcze stosowane w galwanizacji. Należy pamiętać że niektóre substancje mają te same nazwy stosowane wymiennie np. tlenek chromu, bezwodnik chromowy i tlenek chromu (VI) to jedna i ta sama substancja. Jeżeli dla jednej substancji występuje kilka nazw to posługujemy się tylko jedną nazwą tej substancji.

Uwaga:

Aktualnie zgodnie z **rozporządzenia Ministra Zdrowia** z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz.1126) **Procesy technologiczne, w których dochodzi do uwalniania substancji chemicznych, ich mieszanin lub czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym to:**

1. Produkcja auraminy.
2. Prace związane z narażeniem na wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, obecne w sadzy węglowej, smołach węglowych i pakach węglowych.
3. Prace związane z narażeniem na pyły, dymy i aerozole tworzące się podczas wypalania i elektrorefinowania surówek miedziowo-niklowych.
4. Produkcja alkoholu izopropylowego metodą mocnych kwasów.
5. Prace związane z narażeniem na pył drewna.
6. Prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy.
7. Prace związane z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych użytych wcześniej w silnikach spalinowych wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika.
8. Prace związane z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla.

Prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy”.

Nie ma możliwości opracowania centralnego wykazu stanowisk pracy, na których występuje narażenie na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy, czyli wykazu prac w narażeniu na czynnik rakotwórczy.

Wyjątkiem od powyższego stanowiska był szczególny przypadek, w którym zakład pracy kupuje i stosuje substancję lub mieszaninę zaklasyfikowaną jako mieszanina rakotwórcza kategorii 1A lub 1B (w sekcji 2 karty charakterystyki), przy czym z sekcji 3 karty wynika, że składnikiem decydującym o tej klasyfikacji jest krzemionka krystaliczna np. kwarc. Jeżeli kwarc będzie zaklasyfikowany przez dostawcę jako rakotwórczy kategorii 1A lub 1B należy wówczas wpisać do rejestru kwarc na takiej samej zasadzie

jak zgłasza się inne substancje rakotwórcze Carc. 1 i Carc. 1B. – **pod warunkiem wykonywania prac w których dochodzi do powstawania frakcji respirabilnej pyłu.**

Uwaga: Pomiary frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej na stanowisku pracy wykonane przez kredytowane laboratoria w zakresie środowiska pracy w żaden sposób nie uprawniają pracodawcy z „góry” do automatycznego klasyfikowania tej krzemionki jako czynnik rakotwórczy.

Przykład 1

Zakład krawiecki. Stanowisko szycia z bawełny. Pomiary frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej na stanowisku pracy wykazały stężenia poniżej lub powyżej oznaczalności. To wcale nie oznacza z „automatu” że w zakładzie występują **Prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy**. Należy zadać sobie pytanie co jest źródłem tej krzemionki? Surowce ? materiały? Nic takiego !.

Przykład 2

Przeróbka tworzyw sztucznych. Stanowisko operator, maszyn, specjalista ds. narzędzi. Pomiary frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej na stanowisku pracy wykazały stężenia poniżej lub powyżej oznaczalności. To wcale nie oznacza z „automatu” że w zakładzie występują **Prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy**. Należy zadać sobie pytanie co jest źródłem tej krzemionki? Surowce (zawierają krzemionkę) ? materiały (jakie zawierają krzemionkę) ? Nic takiego !.

Przykład 3

Produkcja farb. Stanowisko dozowania surowców.

Do produkcji farb jako wypełniacz stosowana jest np. ziemia okrzemkowa, kreda, gips – substancje zawierające kwarc. Pomiary frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej na stanowisku pracy wykazały stężenia poniżej lub powyżej oznaczalności. **To wcale nie oznacza z „automatu” że w zakładzie na całej linii produkcyjnej występują Prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy**.

Przykład 4

Obróbka metali. Stanowisko szlifierz. Pomiary frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej na stanowisku pracy wykazały stężenia powyżej oznaczalności. To wcale nie oznacza z „automatu” że w zakładzie występują **Prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy**. Należy zadać sobie pytanie co jest źródłem tej krzemionki? Surowce (zawierają krzemionkę) ? materiały (jakie zawierają krzemionkę) ?

- a) źródłem krzemionki jest stosowany materiał szlifierski (tarcza)
Wykazujemy proces: Prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy
- b) źródłem krzemionki nie jest stosowany materiał szlifierski (tarcza)
NIE Wykazujemy procesu: Prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy

Pracodawca i pracownik służby bhp powinni dokonać dokładnej oceny i klasyfikacji procesu technologicznego i stosowanych surowców (ich składu na podstawie karty charakterystyki), maszyn i urządzeń i na tej podstawie określić stanowiska pracy, na których występuje frakcja respirabilna krzemionki krystalicznej spełniająca kryteria

czynnika rakotwórczego wg zapisów podanych w Załączniku 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia (Dz. U. z 2024 r. poz.1126)

Pod wskazanym niżej adresem <https://www.nepsi.eu/pl/przewodnik-dobrych-praktyk> umieszczone są przydatne pracodawcy informacje dotyczące wykonywania prac przy których występuje wolna krystaliczna krzemionka.

Narażenie zawodowe na respirabilną krzemionkę krystaliczną występuje w wielu branżach, m.in. w kamieniarstwie, górnictwie, przetwórstwie minerałów (np. suszeniu, mieleniu, workowaniu i przenoszeniu), kryciu łupkiem, kruszeniu i ciosaniu kamienia, pracach odlewniczych, produkcji cegieł i dachówek, niektórych procesach ogniotrwałych, pracach budowlanych z wykorzystaniem kamienia, betonu, cegieł i niektórych płyt izolacyjnych, drżeniem tuneli, renowacji budynków oraz branży garncarskiej i ceramicznej.

W przypadku, gdy występuje w powietrzu frakcja respirabilna krzemionki krystalicznej generowana w procesie pracy obejmującej użytkowanie materiałów zawierających krzemionkę krystaliczną i prace te są sklasyfikowane jako prace w narażeniu na frakcję respirabilną krzemionki krystalicznej – czynnik rakotwórczy pracodawca ma obowiązek wykazania tych prac w corocznej informacji dot. czynników rakotwórczych przekazywanych corocznie do dnia 15 stycznia za poprzedni rok do właściwych miejscowo Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego i Okręgowego Inspektora Pracy.

Przykładowy katalog czynności, obejmuje użytkowanie materiałów zawierających krzemionkę krystaliczną

- kruszywa (piasek, żwir, tłuczeń kamienny)
- Przemysł ceramiczny (produkty ceramiczne zawierające krzemionkę to ceramika stołowa i ozdobna, ceramika sanitarna, płytki ściennie i podłogowe, cegły i dachówki, materiały ogniotrwałe, itp.)
- Odlewnie (do form, wykonanych zwykle w całości lub częściowo ze spiekane go piasku krzemowego)
- Przemysł szklarski (Ditlenek krzemu to główny tlenek szkłotwórczy). Po stopieniu nie ma krystalicznej krzemionki)
- Przemysł cementowy
- Przemysł kamienia naturalnego
- Przemysł zapraw murarskich
- Branża prefabrykatów betonowych

Pomiary frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej na stanowisku pracy, na którym prace nie są sklasyfikowane jako prace w narażeniu na czynnik rakotwórczy, powinny być wykonane z częstotliwością zależną od wyniku pomiaru stężenia pyłu. Pomiary frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej na stanowisku, na którym frakcja ta powstaje w trakcie pracy, powinny być wykonywane co 6 miesięcy (rozporządzenie Ministra Zdrowia Dz. U. 2011 nr 33 poz. 166 ze zm.).

„Prace związane z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych użytych wcześniej w silnikach spalinowych wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika”

Nie ma możliwości opracowania centralnego wykazu stanowisk pracy, na których występują **Prace związane z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych użytych wcześniej w silnikach spalinowych wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika.**

Pracodawca i pracownik służby bhp powinni dokonać dokładnej oceny prac i stanowisk związanych z wymianą zużytych wyłącznie olei mineralnych stosowanych w silnikach spalinowych do smarowania tych silników i na tej podstawie określić stanowiska pracy, na których występują **prace związane z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych użytych wcześniej w silnikach spalinowych wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika** spełniająca kryteria czynnika rakotwórczego wg zapisów podanych w Załączniku 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia (Dz. U. 2024 poz. 1126).

Prace polegające na winianie przepracowanych olei mineralnych stosowanych w układach hydraulicznych, skrzyniach biegów itp. nie spełniają kryterium „w silnikach spalinowych wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika”. Wobec powyższego nie można tych prac użąć za prace związane z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych użytych wcześniej w silnikach spalinowych wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika.

Zapis ten dotyczy wszelkich prac, w których może wystąpić kontakt dermalny z ww. olejami – np. podczas prac związanych z wymianą oleju tzw. przepracowanego.

„Prace związane z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla.”

Nie ma możliwości opracowania centralnego wykazu stanowisk pracy, na których występują **Prace związane z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla**

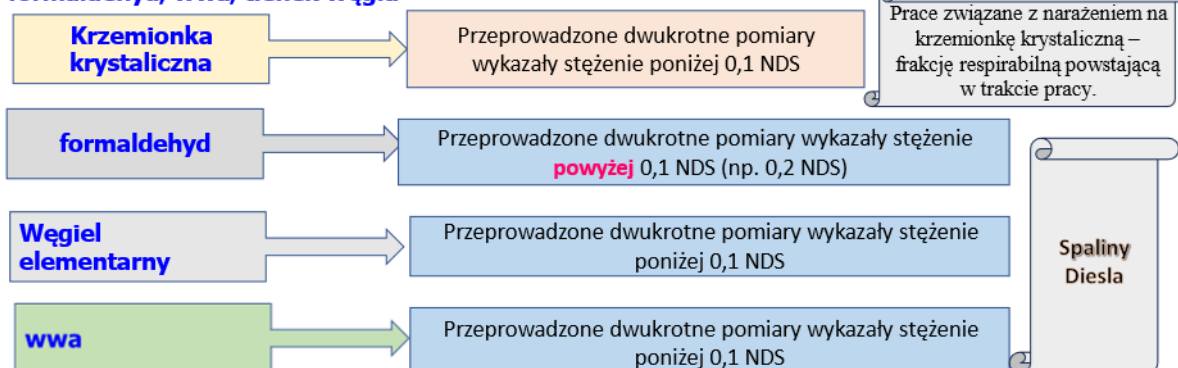
Pracodawca i pracownik służby bhp powinni dokonać dokładnej oceny prac i stanowisk związanych z **związane z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla**. Podstawą takiej oceny w szczególności winny być prace wykonywane w zamkniętych przestrzeniach zakładu pracy, w których silniki Diesla służą do napędu pojazdów mechanicznych, agregatów prądotwórczych, wykonywane są naprawy silników Diesla (uruchomienia po naprawie), prowadzona jest diagnostyka samochodowa - spełniające kryteria czynnika rakotwórczego wg zapisów podanych w Załączniku 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia (Dz. U. 2024 poz. 1126).

Zgodnie z **rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy** (Dz.U. 2024 poz.1017) od dnia 20 lutego 2023 r. dla spalin emitowanych z silników Diesla obowiązuje wartość NDS - 0,05 mg/m³ mierzona jako węgiel elementarny.

„Prace związane z narażeniem na tlenek węgla

Przykład

Na stanowisku pracy (górnika) występuje kilka substancji np. Krzemionka krystaliczna, formaldehyd, wwa, tlenek węgla

W takim przypadku wykazuje się osoby zatrudnione przy pracach w stężeniu do 0,1 wartości NDS jak i w stężeniu powyżej 0,1 NDS i wpisuje się w odpowiednią kolumnę tabeli B.III. Procesy technologiczne związane z uwalnianiem substancji i mieszanin o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

97

Wnioski:

1. Jeżeli np. tlenek węgla, jest składnikiem procesu technologicznego to nie zgłaszamy go jako samodzielnej substancji neurotoksycznej.
 2. Jeżeli np. wwa jest składnikiem procesu technologicznego to nie zgłaszamy go jako samodzielnej substancji
 3. Jeżeli na stanowisku pracy występuje węgiel elementarny i jest składnikiem procesu technologicznego to nie zgłaszamy go jako samodzielnej substancji
- Informację dotyczącą oznaczanej substancji na stanowisku pracy podajemy w pkt D części szczegółowej

Część szczegółowa

A. Dane charakteryzujące stanowisko pracy

1. Sporządzanie informacji najlepiej rozpocząć od części szczegółowej, czyli od miejsca „Dane charakteryzujące stanowisko pracy”.
2. Opisy poszczególnych pól:
 - nazwa stanowiska pracy – należy określić stanowisko przyjmując zasadę, iż wszystkie osoby wpisane jako zatrudnione na tym stanowisku są osobami pracującymi w narażeniu na wszystkie czynniki wpisane do danego stanowiska (stanowisko – ci sami ludzie pracujący z tymi samymi czynnikami i wykonujący te same czynności); pracownika przypisuje się tylko do jednego stanowiska, np. stolarz, stanowisko produkcji kleju, chemiczne czyszczenie odzieży, laborant, operator maszyn i tp.
 - Jeżeli to samo stanowisko pracy jest w kilku miejscach i występują te same substancje to nie powtarzamy stanowiska pracy ze względu na jego lokalizację.
 - liczba stanowisk danego typu – zlicza się wszystkie takie same występujące w jednej lokalizacji zakładu pracy, trzeba jednak pamiętać, że, jeżeli praca odbywa się na trzy zmiany, to mamy jedno stanowisko pracy, a nie trzy, lecz nie mniej niż trzech pracowników; (pomocny druk Głównego Urzędu Statystycznego nr Z-10)

- lokalizacja stanowiska pracy – nazwa działu, wydziału lub jednostki organizacyjnej zakładu pracy; w przypadku występowania kilku takich samych stanowisk pracy w różnych lokalizacjach przy tym samym adresie - wskazane jest podawanie ich lokalizacji nr wydział 1, 2, 5 : hala 1, 4 itp. **Nie podajemy liczby lokalizacji !!!**
- rodzaj produkcji, usług lub innej działalności – krótki opis czynności wykonywanych na powyższych stanowiskach pracy, np. cięcie drewna, pranie, czyszczenie odzieży, świadczenie usług medycznych przez służbę zdrowia, np. takich jak wykonywanie zdjęć z wykorzystaniem aparatów rtg.
- liczba osób narażonych na wszystkich zmianach roboczych na stanowisku pracy:
- mężczyźni, kobiety, w tym kobiet w wieku do 45 lat

Substancje chemiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym (wymienione w sekcji B.I. części ogólnej) lub promieniowanie jonizujące, lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym (wymienione w sekcji B.III. części ogólnej) występujące na danym stanowisku pracy:

1.
2.

Uwaga! Ww polach przeznaczonych na substancje chemiczne, ich mieszaniny lub czynniki rakotwórcze (Carc. 1A lub Carc. 1B), mutagenne (Muta 1A lub Muta 1B) lub reprotoksyczne (Repr. 1A lub Repr. 1B) muszą być wpisane nazwy wszystkich tych czynników, które na konkretnym stanowisku pracy występują, (np. pyły drewna , promieniowanie jonizujące).

Przykład

- tlenek niklu II,
- siarczan miedzi,
- prace związane z narażeniem na pył drewna,
- prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy.
- prace związane z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla.

Objaśnienie:

Dla każdej substancji chemicznej o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym (występującej w postaci własnej, jako zanieczyszczenie lub składnik innej substancji o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym lub jako składnik mieszaniny o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym) należy także wypełnić charakterystykę według wzoru B.

Dla promieniowania jonizującego należy także wypełnić charakterystykę według wzoru C.

Dla procesu technologicznego o działaniu rakotwórczym lub mutagennym należy także wypełnić charakterystykę według wzoru D.

B. Charakterystyka narażenia na substancje lub mieszaniny o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

- ❖ **W tej części omówiono wspólne zagadnienia dot.**
 - a) charakterystyki narażenia na substancje lub mieszaniny o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.
 - b) charakterystyki narażenia na procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym
- **Wypełniamy osobno dla każdej substancji chemicznej (rakotwórczej, mutagennej lub reprotoksycznej) wykazanej na stanowisku pracy**
- Lub**

➤ **Wypełniamy osobno dla każdego procesu technologicznego wykazanego na danym stanowisku pracy (sekcja A. części szczegółowej) informacji**

1. Odpowiedzi na pytanie: droga narażenia: inhalacyjna [] kontakt ze skórą []
Drogę narażenia podaje się na przykład na podstawie karty charakterystyki substancji lub mieszaniny. Dokument ten powinien być sporządzony w języku polskim. Gdy tak nie jest, należy uzyskać go od dostawcy substancji bądź mieszaniny. Wymagania dotyczące kart charakterystyki określone zostały w Załączniku II do Rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18. 12 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów (Dz. U.UE.L.2006.396.1 z późn. zm.).
2. Średni czas narażenia w czasie jednej zmiany roboczej w dużych podmiotach, które zatrudniają technologów, powinien być podany w uzgodnieniu z nimi. W pozostałych przypadkach trzeba zasięgnąć opinii bezpośrednich przełożonych osób narażonych, a gdy to okaże się niemożliwe, pozostaje obserwacja dnia roboczego. **W przypadku czasu narażenia krótszego niż jedna godzina, średni czas narażenia należy podać w ułamkach godziny np. 0,1 godziny, 0,017 godziny (co odpowiada 1 minucie), 0,008 godziny (co odpowiada 30 sekundom) minucie**
Należy dokonać przeliczanie czasu narażenia w następujący sposób; pracownik narażony jest w ciągu dnia przez 30 minut na substancję rakotwórczą i podawanie średniego narażenia jako ułamku 30/480 (czas pracy w dniu) tj.0,0625 godziny.
średni czas narażenia godz./zmianę roboczą, dni/rok .
obowiązkowo należy wypełnić *obowiązkowo należy wypełnić*
3. Liczba dni narażenia w oku dla prac powtarzalnych codziennie jest równa ilości dni roboczych dla tego roku. Dla innych sytuacji liczbę dni narażenia powinno się ustalać z osobą sprawującą bezpośredni nadzór nad stanowiskiem pracy. **Liczba dni narażenia w roku winna być określona w odniesieniu do faktycznych dni pracy narażonych pracowników. Np. zakład pracy pracuje w ruchu ciągłym i każdego dnia pracy pracownik jest narażony na substancję rakotwórczą to czas narażenia tego pracownika winien być obliczony w następujący sposób: liczba dni w roku minus liczba dni ustawowo wolnych od pracy (soboty, niedziel i święta) i minus liczba dni urlopu. Nie jest dopuszczalne przeliczanie liczby dni pracy w następujący sposób; pracownik narażony jest w ciągu roku np. przez 20 dni na substancję rakotwórczą i podawanie średniego narażenia jako ułamku 20/365 (dniu w roku) tj.0,055 dnia.**
4. Odpowiedzi na pytanie o wykonaniu pomiarów stężeń w powietrzu (bądź braku takich pomiarów) należy udzielić poprzez postawienie znaku „X” w nawiasach przed właściwym słowem. Jeśli pomiary nie były wykonane, to część objętą podpunktami od 4 do 6 pozostawia się niewypełnioną. W przypadku gdy pracodawca nie dysponuje żadnymi wynikami pomiarów, nie można wstawiać znaku „X” przed słowem „tak”. W przypadku, gdy na mocy odrębnych przepisów -
5. rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. 2023 poz. 419), zmienione **rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy – Dz. U z 2024 r. poz. 1110** z zgodnie z którym jeżeli wyniki dwóch ostatnich badań i pomiarów szkodliwych dla zdrowia czynników chemicznych lub pyłów, o których mowa w § 4, wykonanych w odstępie co najmniej dwóch lat, **a w przypadku czynników o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub substancji reprotoksycznej, o których mowa**

w § 6 - co najmniej sześciu miesięcy, nie przekroczyły 0,1 wartości NDS, pracodawca może odstąpić od wykonywania badań

W takiej sytuacji przy opisie stanowiska pracy **należy** wpisać znaku „X” przy udzielaniu odpowiedzi, czy przeprowadzono pomiary stężeń w powietrzu?, oraz **wpisać wyniki tych dwóch ostatnich pomiarów, nawet jeśli były wykonane w latach ubiegłych, ponieważ w dalszym ciągu pomiary te stanowią podstawę do odstąpienia od wykonywania badań w roku bieżącym oraz do oceny ryzyka na tym stanowisku pracy.**

- ☐ Powyższe odstąpienie od wykonywania badań nie będzie obowiązywało po zmianie NDS danej substancji np. związku chromu (VI) w przeliczeniu na Cr (VI) było - NDS: 0,05 mg/m³ a aktualnie jest - NDS: 0,005 mg/m³, zmiany rodzaju oznaczanego czynnika np. było: Nikiel [7440-02-0] i jego związki, z wyjątkiem tetrakarbonyliku niklu - w przeliczeniu na Ni – 0,25 mg/m³, dla którego aktualnie są dwa kryteria tj.
- Nikiel metaliczny Car 2, H351 CAS [7440-02-0] Ni – NDS: 0,25 mg/m³
 - Związki niklu w przeliczeniu na Ni: frakcja respirabilna - NDS: 0,01 mg/m³, i frakcja wdychalna - NDS: 0,05 mg/m³ i podobnie w przypadku kadmu
6. Informacje o rodzaju metody analitycznej i poziomie narażenia należy przepisać ze sprawozdań z tych pomiarów. Nieścisłości w sprawozdaniu z pomiarów warunków środowiska pracy wyjaśnia się z laboratorium, które pomiary wykonywało. Zwraca się uwagę, aby podawać rodzaj metody analitycznego oznaczenia danej substancji np. metoda kolorymetryczna, chromatografii cieczowej, chromatografii gazowej oraz wskazać nr Polskiej Normy, wg której dokonano oznaczenia pobranych próbek powietrza na stanowiskach pracy. W przypadku, gdy stosuje się metodę nieobjętą Polską Normą - należy podać źródło tej metody. **W informacji nie podajemy normę dotyczącą strategii poboru próbek. np. PN-Z-04008-7: 2002 lub PN-Z-04008-7: 2002/Az1:2004. Powyższe normy dotyczą wyłącznie strategii i metody poboru próbek powietrza na stanowiskach pracy np. metoda dozymetryczna oznacza tylko i wyłącznie metodę poboru próbek, a nie metodę analityczną wg której oznaczono substancje w pobranych próbkach.** Uzasadnienie; Pracodawcy często jako metodę analityczną podają te normę.
7. Informacja o wynikach pomiarów stężeń w środowisku pracy muszą dotyczyć wskazanej substancji rakotwórczej, a w przypadku substancji wieloskładnikowych lub zanieczyszczonych (np. ropo- i węglpochodnych) należy podawać stężenie czynnika przyczynowego działania rakotwórczego określonego w odpowiedniej uwadze literowej (np. benzenu, buta-1,3-dieniu, WWA). W przypadku oznaczonych substancji w przypadku dysponowania tylko jednym wynikiem pomiarów powinna być wpisana jako najwyższe stwierdzone średnie stężenie ważone czasem 8-godzinne narażenia mg/m³. W przypadku dysponowania na tym samym stanowisku pracy kilkoma wynikami pomiarów należy wpisać minimalny wynik jako najniższe stwierdzone średnie stężenie ważone czasem 8-godzinne narażenia mg/m³, a wynik najwyższy jako najwyższe stwierdzone średnie stężenie ważone czasem 8-godzinne narażenia mg/m³. **Nie wpisujemy wyniku poniżej oznaczalności metody. W tym przypadku należy wpisać oznaczalność metody** stosowanej przez laboratorium, które pomiary wykonywało. W przypadku odstąpienia od wykonywania pomiarów na podstawie odrębnych przepisów ostatnie wyniki badań nadal zachowują swoją ważność i powinny być wpisane w odpowiednie miejsce dotyczące stężeń tj. do pkt. B części szczegółowej informacji o czynnikach rakotwórczych. **Nie należy wpisywać krotności przekroczenia NDN.**

7a. W przypadku charakterystyki narażenia na procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w zakresie:

- ✓ Prac związanych z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych użytych wcześniej w silnikach spalinowych wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika podajemy ilość zużytego oleju) kg/rok, a w przypadku trudności w precyzyjnym ustaleniu ilości zużytego oleju należy podać jego wartość szacunkową.

Uwaga! Informację o tym czy jest to olej mineralny uzyskamy na opakowaniu, jak i w karcie charakterystyki. Do olei mineralnych nie zaliczamy olei półsyntetycznych i syntetycznych prac związanych z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych

- ✓ Prac związanych z narażeniem na pył drewna.
- ✓ Prac związanych z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy.
- ✓ Prac związanych z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla.

Obowiązkowo podajemy:

- nazwa substancji oznaczanej na stanowisku pracy

8. Jeżeli substancja rakotwórcza lub mutagenna jest jednym ze składników mieszaniny, to pracodawca powinien podać roczne zużycie całej mieszaniny. W przypadku trudności w precyzyjnym ustaleniu ilości substancji chemicznej (występującej w postaci własnej lub mieszaniny) należy podać wartość szacunkową. W przypadku procesów technologicznych trzeba podać roczne zużycie zidentyfikowanych substancji lub przynajmniej ich szacunkowe wartości. [Niezbędne dane do obliczenia zużycia substancji rakotwórczej wchodzącej w skład mieszaniny zawarte są w karcie charakterystyki w sekcji 3.1 dotyczącej informacji o składnikach z jej procentowym udziałem w mieszaninie](#)
9. Omawianego tu bloku sprawozdania nie sporządza się dla promieniowania jonizującego. W takim przypadku dla uniknięcia wątpliwości można bezpośrednio pod nagłówkiem napisać: „nie dotyczy, a następnie przejść do części C (promieniowanie jonizujące).
10. Jeżeli na stanowiskach pracy wystąpiło narażenie na pyły drewna twardego, krzemionkę, spaliny Diesla, oleje – segment B części szczegółowej pozostaje niewypełniony, a następnie przejść do części D **charakterystyka narażenia na procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym**

C. Charakterystyka narażenia na promieniowanie jonizujące

1. W tabeli „Zaznacz występujące rodzaje napromienienia” należy zaznaczyć:
 - a. zewnętrzne, jeżeli napromieniowane jest całe ciało lub fragment skóry,
 - b. wewnętrzne, jeżeli występuje zjawisko inhalacji aerozoli lub gazów promieniotwórczych (droga oddechowa) lub istnieje ryzyko wchłonięcia izotopu (droga pokarmowa).
2. W tabelach „średnia roczna dawka efektywna (mSv)” należy:
 - a) do obliczeń wykorzystać odczyty dozymetrów indywidualnych,

- b) we wszystkich przypadkach, jeżeli wskazania były poniżej progu czułości metody – jako wartość obliczeniową dla jednego 2-miesięcznego cyklu pomiarowego przyjąć 0,1 mSv,
- c) w zakładach pracy, w których nie prowadzi się oceny narażenia metodą dozymetrii indywidualnej lecz pomiarami środowiskowymi przyjąć wartość jednego 3-miesięcznego cyklu pomiarowego na poziomie 0,1 mSv pod warunkiem, że pomiary nie wskazują innych wartości.
3. Wyjaśnienie, co oznaczają osoby zaliczone do kategorii A i B znajduje się w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 29. 11. 2000 r. Prawo atomowe (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 1512 ze zm.). tj.
- kategorię A obejmującą pracowników, którzy mogą być narażeni na dawkę skuteczną przekraczającą 6 mSv (milisiwertów) w ciągu roku lub na dawkę równoważną przekraczającą trzy dziesiąte wartości dawek granicznych dla soczewek oczu, skóry i kończyn, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 25 pkt 1;
 - kategorię B obejmującą pracowników, którzy mogą być narażeni na dawkę skuteczną przekraczającą 1 mSv w ciągu roku lub na dawkę równoważną przekraczającą jedną dziesiątą wartości dawek granicznych dla soczewek oczu, skóry i kończyn, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 25 pkt 1, i którzy nie zostali zaliczeni do kategorii A.

W poniższych tabelach umieszczamy tylko liczby osób narażonych tj. zaliczonych tylko do kategorii A lub B, którzy spełniają kryterium klasyfikacji do odpowiedniej kategorii narażenia. Nie wpisujemy osób, nie narażonych, jeżeli w wydanym zezwoleniu na wykonywanie działalności związanej z narażeniem na promieniowanie jonizujące nie nałożono obowiązku prowadzenia pomiarów dozymetrycznych oraz ich ewidencjonowania.

zaliczonych do kategorii B narażenia:		
	liczba osób	średnia roczna dawka efektywna [mSv]
Ogółem		
Kobiety ogółem		
Kobiety do 45 lat		

Dla osób zaliczonych do kategorii A narażenia:			
	liczba osób	średnia roczna dawka efektywna [mSv]	maksymalna roczna dawka efektywna [mSv]
Ogółem			
Kobiety ogółem			
Kobiety do 45 lat			

4. Po dane niezbędne do wypełnienia tabel C1 i C2 należy zwrócić się do inspektora ochrony radiologicznej. W części C1 nie należy umieszczać izotopowych czujek np. czujek dymu, izotopowych mierników gęstości itp. o ile pracownicy nie zostali one objęci indywidualnymi pomiarami dozymetrycznymi (dozymetry noszone przez pracowników).
5. Część C3 wypełniają głównie kopalnie oraz pracodawcy zajmujący się pozyskiwaniem i przerobem surowców naturalnych takich jak węgiel kamienny i brunatny, rudy metali, kopaliny stosowane w budownictwie. Aby poprawnie sporządzić ten fragment sprawozdania, konieczne jest zastosowanie się do

punktu nr 8 Zagrożenia radiacyjne naturalnymi substancjami promieniotwórczymi Załącznika nr 5 Zwalczanie zagrożeń do Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28. 06. 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia ... (Dz. U. nr 139, poz. 1169 z późn. zm.).

Część szczegółowa

D. CHARAKTERYSTYKA NARAŻENIA NA PROCESY TECHNOLOGICZNE O DZIAŁANIU RAKOTWÓRCZYM LUB MUTAGENNYM)

Należy podać nazwę procesu technologicznego związanego z uwalnianiem substancji i mieszanin o działaniu rakotwórczym lub mutagennym według wykazu **zamieszczonego w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r.** w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy:

- Oprócz wspólnych informacji poddanych przy „**Charakterystyka narażenia na substancje lub mieszaniny o działaniu rakotwórczym lub mutagennym**”

1. W przypadku prac związanych z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych użytych wcześniej w silnikach spalinowych wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika podajemy ilość zużytego oleju) kg/rok, a w przypadku trudności w precyzyjnym ustaleniu ilości zużytego oleju należy podać jego wartość szacunkową.

Uwaga! Informację o tym czy jest to olej mineralny uzyskamy na opakowaniu, jak i w karcie charakterystyki. Do olei mineralnych nie zaliczamy olei półsyntetycznych i syntetycznych prac związanych z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych

2. W przypadku prac związanych z narażeniem
 - a) na pył drewna
 - b) na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy.
 - c) na spaliny emitowane z silników Diesla.Obowiązkowo podajemy:
 - nazwę substancji rakotwórczej, mutagennej lub reprotoksycznej oznaczanej na stanowisku pracy (np. pyłu drewna, krzemionka krystaliczna, węgiel elementarny, WWA, formaldehyd)

D. Środki profilaktyczne

1. Odpowiedzi na pytania należy udzielić przez wstawienie znaku „X” w nawiasach przed właściwym słowem.
2. Ograniczeni liczby pracowników ma miejsce w przypadku, gdy ich liczba w stosunku do poprzedniego roku nie uległa zwiększeniu. W innym przypadku nie występuje ograniczeni liczby pracowników i zaznaczamy „X” Nie
3. Neutralizacją jest taki proces fizyczny lub chemiczny, który powoduje, że substancja traci swoje właściwości rakotwórcze i mutagenne. Usuwanie

substancji na zewnątrz pomieszczenia nie jest jej neutralizacją. Tak więc neutralizacja ma miejsce tylko wówczas, gdy do otoczenie pracownika przedostaje się substancja neutralna. Dlatego jeżeli w zakładzie nie istnieje możliwość neutralizacji, to przy odprowadzaniu czynnika do układów neutralizujących trzeba zaznaczyć „nie”. Taka odpowiedź powinna być zawsze przy promieniowaniu jonizującym i izotopach oraz czynnikach, które nie są neutralizowane.

4. Stała kontrola stężeń **oznacza możliwość odczytu stężenia w każdym momencie trwania procesu produkcyjnego. Rejestrator stężeń może być** sprzężony np. z sygnalizacją dźwiękową lub optyczną, gdy stężenie czynnika zbliża się do dopuszczalnego poziomu stężenia lub przekracza ten poziom albo zapis na trwałym nośniku emisji mierzonej substancji. Inne sytuacje wymagają odpowiedzi na nie. **Pomiary NDS i NDN w ramach okresowych oznaczeń i dozymetryczne pomiary indywidualne dawek promieniowania przy sprzęcie rtg nie są stałą kontrolą.**
5. Jeżeli działanie pracodawcy ogranicza się do odprowadzenia substancji poza pomieszczenie pracy, to **takie zachowanie nie jest równoznaczne z bezpiecznym gromadzeniem, przechowywaniem lub niszczeniem.** Do tego punktu dodano w nowym rozporządzeniu, że zapewniono również bezpieczny transport odpadów o działaniu rakotwórczym i mutagennym. Pomocne do ustalenia, czy z takim transportem mamy do czynienia mogą być przepisy ustawy z dnia 19. 08. 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. z **2016 r., poz. 1834**).
6. Zmniejszenie ilości substancji rakotwórczych lub mutagennych ma miejsce, gdy w poprzednim sprawozdaniu wykazano więcej tych substancji niż w aktualnie sporządzanym. Przy pierwszej informacji o czynnikach rakotwórczych i mutagennych w pytaniu o zmniejszenie ilości substancji w procesach produkcyjnych należy wpisać „nie” – brak skali porównawczej.
7. Zastąpienie substancji chemicznych, ich mieszanin oraz czynników o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym stosowanych w procesach produkcyjnych mniej szkodliwymi dla zdrowia, a procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym procesami, w których takie czynniki nie występują. Jeżeli zaznaczono „tak”, należy krótko opisać na czym polegało zastąpienie (co i czym zastąpiono). W przypadku stosowania przez pracodawcę procesu technologicznego o działaniu rakotwórczym (np. prac związanych z narażeniem na pył drewna, prac związanych z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy itp. nie ma możliwości zastąpienia tych procesów innymi procesami technologicznymi, w których nie będą generowane czynniki stanowiące podstawę do zaliczenia ich do procesów technologicznych).
8. Przeprowadzanie badań okresowych nie jest biologicznym monitorowaniem narażenia pracowników o ile nie wykonują się oznaczenia stężenia czynnika w materiale biologicznym pracownika np. poziomu ołowiu w krwi, fenolu w moczy i tp.
9. Gdy pracodawca stosuje wyłącznie promieniowanie jonizujące, to odpowiedź na pytanie 9) w punkcie 2. powinna brzmieć: nie.
10. W tym segmencie sprawozdania trzeba wybrać jedną z dwóch odpowiedzi. Nie należy dopisywać w nim żadnych uwag, np. „nie dotyczy”.

Podstawy prawne, z których można korzystać przy wypełnianiu informacji:

- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465, z późn. zm. z 2024 r. poz. 878, 1222)
- Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 1816.)
- Ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo atomowe (tj. Dz.U. z 2024, poz. 1277
- Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz. U.UE.L.2006.396.1 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin (CLP), zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (Dz. Urz. UE L 353 z 31.12.2008, poz. 1 z późn. zm.).
- [Rozporządzenia](#) Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy (Dz. U. poz. 1126):
- *Sprawozdania o czynnikach rakotwórczych i mutagennych (koniecznie w takiej formie, aby było wiadomo, czy jest ono początkowe, czy za poprzedni rok) prosimy przekazywać wyłącznie w formie pisemnej.*